
DEFINITIELIJST

Abrupte discontinuïteit

Een discontinuïteit die zeer plotseling optreedt. Dit gebeurt zo snel dat het systeem niet meer kan stabiliseren. Een abrupte discontinuïteit wordt ook wel een wildcard genoemd.

Beleid

Een kader waardoor duidelijk is hoe de organisatie haar doelstellingen behaalt. Beleid kan worden geclusterd in verschillende beleidsterreinen zoals marketing, kwaliteit of personeel.

Business Intelligence (BI)

Software om verzamelde gegevens, bijvoorbeeld uit een datawarehouse, zodanig te presenteren en analyseren dat ze de business adequaat ondersteunen in het nemen van beslissingen.

Businesscase

Een uiteenzetting van een businessidee, bijpassende oplossingsrichting en implementatievoorstel.

Businessidee

Een idee dat leidt tot het creëren van toegevoegde waarde voor de organisatie.

Cascade Discontinuïteiten Set (CDS)

Een set van discontinuïteiten die samen leiden tot een nieuwe discontinuïteit. Een CDS wordt vaak gebruikt om het ontstaan van

abrupte discontinuïteit te verklaren aan de hand van meerdere geleidelijke discontinuïteiten.

Casual Loop Diagrams (CLD)

Een techniek om de dynamica die zich voordoet in een systeem in kaart te brengen.

Competentie

Een combinatie van ervaring, kennis en attitude.

Controversie

Een stelling die idealiter 50/50 verdeeld is. De stelling kan wel gebeuren, maar net zo goed niet.

Curriculum

Een leerplan waarin duidelijk wordt wanneer welke competenties behaald moeten worden.

Datawarehouse

Een verzamelpunt, zijnde een database, voor het opslaan van (historische) gegevens ten behoeve van nadere analyse met behulp van Business Intelligence.

Denkstijl

Een manier van denken, zoals globaal of specifiek.

Discontinuïteit

Een, mogelijk onverwachte, tijdelijke of permanente, breuk in een dominante conditie/trend in een systeem. Een discontinuïteit valt onder te verdelen in twee categorieën: geleidelijke discontinuïteit (early warning signal) of abrupte discontinuïteit (wildcard).

Doorradicaliseren

Situaties radicaler, extremer maken.

Drijvende kracht

Essentiële factoren die het verloop van de toekomst bepalen.

Early Warning Signals (EWS)

Zie geleidelijke discontinuïteit.

Externe analyse

Analyse gericht op het in kaart brengen van de externe omgeving van de organisatie, zie macro- en meso-omgeving.

Gap-analyse

Een analyse waarmee het verschil duidelijk wordt gemaakt tussen een bestaande situatie en doelsituatie.

Geleidelijke discontinuïteit

Een discontinuïteit waarbij de verschuiving van een paradigma naar een ander paradigma geleidelijk verloopt. Een geleidelijke discontinuïteit wordt ook wel een (early) warning signal genoemd.

Herijken

Een product, zoals een scenario, actueel maken in relatie tot huidige ontwikkelingen.

Hype

Een ontwikkeling waar mensen veel te hoge verwachtingen van hebben.

Informatiescoop

De minimale input die wordt meegenomen bij het ontwikkelen van de scenario's. De informatiescoop kan zowel te bestuderen rapporten bevatten als ook te voeren gesprekken.

Inside-out

Het kader van de businesscase als expliciet denkraam gebruiken bij het onderzoeken van gebeurtenissen in de externe omgeving.

Interne analyse

Analyse gericht op het in kaart brengen van de interne omgeving van de organisatie, zie micro-omgeving.

Kerndilemma

Een drijvende kracht met maximale onzekerheid en maximale impact op de organisatie die wel door de organisatie te beïnvloeden is.

Kernonzekerheid

Een drijvende kracht met maximale onzekerheid en maximale impact op de organisatie die niet door de organisatie te beïnvloeden is.

Keyfactor

Een factor die essentieel is voor het beantwoorden van de scenariovraag.

Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS)

Een systeem dat zich richt op het borgen van de kwaliteitsdoelstellingen van een organisatie.

Kwaliteitszorg

Het proces dat het kwaliteitssysteem operationaliseert.

Leerstijl

De wijze waarop iemand informatie tot zich neemt.

Macro-omgeving

De maatschappij.

Meso-omgeving

De bedrijfstak, de markt.

Micro-omgeving

De omgeving van de eigen organisatie.

Omgevingsanalyse

Een analyse die zich richt op het in kaart brengen van macro- en mesoaspecten.

Onoverkomelijke elementen

Gebeurtenissen die al hebben plaatsgevonden maar waarvan de gevolgen nog niet zijn ontvouwd. Onoverkomelijke elementen worden ook wel pre-determined elements genoemd.

Outside-in

Gebeurtenissen in de externe omgeving in kaart brengen zonder hierbij jezelf te beperken door het denkkader van de huidige organisatie.

Paradigma

Modellen en theorieën die een denkkader vormen van datgene wat jij/wij/de samenleving als werkelijkheid beschouwen.

Paradigmaverschuiving

Het loslaten van gedachten over bestaande theorieën en deze inruilen voor nieuwe.

PEST-model

Een model gericht op het analyseren van de macro-omgeving. De letters PEST staan voor de domeinen van onderzoek: Politiek, Economie, Sociaal en Technologie.

Planmatig

Een uitvoerige definitie van het beoogde eindresultaat vooraf waardoor tijdens de realisatie minimale afstemming vereist is.

Pre-determined elements

Zie onoverkomelijke zaken.

Procesmatig

Een werkwijze waarbij samen met de organisatie in meerdere iteraties tot een beoogd eindresultaat wordt gekomen.

Rage

Een product of levensstijl die, tijdelijk, sterk in de mode is.

Realisatieprogramma

Een omsloten geheel, vaak themagewijs georiënteerd, bestaande uit projecten die een concrete bijdrage leveren aan een of meerdere strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten.

Scenario

Een schets van een mogelijke toekomst gebaseerd op aannames.

Scenariodenken

Verschillende denkprincipes die belangrijk zijn voor het ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige scenario's.

Scenariokarakter

De verhouding van het gebruik van trends, discontinuïteiten, onoverkomelijke zaken en controversies binnen een scenario. Het scenariokarakter wordt bepaald door de scenariotoepassing.

Scenarioleren

Een proces waarbij er geleerd wordt van scenario's.

Scenariologica

De achterliggende logica van het scenarioraamwerk waarop de scenario's zijn gebaseerd.

Scenarioplanning

Een methode waar met behulp van scenario's de organisatie strategisch voorbereid wordt op mogelijke toekomst.

Scenarioraamwerk

Een basis voor het ontwikkelen van scenario's waarbij verschillende relevante toekomst in kaart kunnen worden gebracht.

Scenariotoepassing

De wijze waarop de scenario's worden toegepast. Dit boek behandelt drie toepassingen in de businesscontext: strategische awareness, strategische evaluatie of strategische ontwikkeling.

Scenariovraag

Een vertaling van de doelstellingen van het businessidee in scenarioterminen.

Stakeholder

Een belanghebbende. Interne stakeholders zijn belanghebbenden binnen de organisatie, externe stakeholders buiten de organisatie.

Strategie

De koers die een organisatie vaart bij het realiseren van haar doelstellingen.

Strategisch doel

Een doel van essentieel belang voor de koers van een organisatie.

Strategisch Early Warning System (S-EWS)

Een systeem gericht op het monitoren en zichtbaar maken van de bruikbaarheid en inzetbaarheid van strategische opties.

Strategische discussie

Het discussieproces waarbij de strategische plannen van een organisatie worden afgezet tegen de interne en externe analyse met als doel de organisatie zodanig te sturen dat strategische doelen behaald worden.

Strategische optie

Een optioneel doel voor de organisatie dat pas effectief wordt gemaakt als voldaan wordt aan bepaalde criteria.

Subjectiviteit

Iemands persoonlijke mening.

Subjectieve ervaring

Een ervaring van een persoon uitgedrukt in termen van context, extern gedrag, interne toestand, interne processen, criteria, waarden en overtuigingen.

SWOT

Een analyse gericht op het in kaart brengen van sterktes en zwaktes (interne organisatie) en externe kansen (opportunities) en bedreigingen (threats).

Systeem

Een groep elementen (zoals een organisatie, werelddeel of 'het weer') die samen een geheel vormen. De afzonderlijke elementen kennen onderlinge relaties, hebben interactie en zijn van elkaar afhankelijk.

Systeendenken

Denken in systemen, zie systeem.

Toekomstanalyse

Een analyse gericht op het in kaart brengen van mogelijke toekomstige gebeurtenissen.

Toekomstbewustzijn

Het proces waarbij individuen in staat zijn om de effecten van te nemen beslissingen door te denken in mogelijke toekomstige ontwikkelingen en andersom.

Toekomstscenario

Zie scenario.

Toekomstverkenning

Een verkenning van de toekomst, zie scenariotraject.

Trend

Een constant patroon dat ontstaat als een lange termijn van data in beschouwing wordt genomen.

Veranderingsbereidheid

De mate van bereidheid van de organisatie om te veranderen.

Veranderingsvermogen

De mate waarin de organisatie de verandering door kan maken.

Vijfkrachtenmodel

Een model, bestaande uit vijf krachten, waarmee ontwikkelingen in de bedrijfstak in kaart kunnen worden gebracht.

Wereldmodel

Een model van de werkelijkheid zoals die door een systeem (bijvoorbeeld individu of organisatie) wordt beschouwd.

Windtunnellen

Een proces waarbij scenario's ingezet worden als evaluatiemiddel (zijnde de windtunnel).